

Gör Det Själv

SVÅRIGHETSGRAD

Kräver inte mycket erfarenhet. Uppgiften är på många sätt en bra möjlighet att göra sina första försök med murbruk och klinker.

LÄTT

SVÅRT

TIDSÅTGÅNG

2-4 dagar + tork- och härdningstid.

PRIS

Ca 500 kronor per steg.

Rädda trappan Innan det är för sent

Vi reparerar
trappan inifrån och
ut, så att den håller
i många år.

När du reparerar och målar en nersliten källartrappa handlar det om mycket mer än estetik. **Du stoppar samtidigt ett förfall som bara blir värre att få ordning på** om du inte gör något åt det nu.

Det är riktigt illa när betongen i källartrappan börjar spricka, för skadorna kommer snabbt att accelerera när väl vattnet tränger in. Om det händer så sprider sig problemet djupare ner i betongen och förstör alltmer av trappa och väggar varje gång det blir minusgrader.

Om du inte gör något i tid kommer det hela snabbt att förfalla och arbetet blir plötsligt mycket större. Så gör dig

själv en tjänst och kontrollera din källartrappa. Fukt och vatten letar sig med tiden in i de flesta betongkonstruktioner. Det finns förmodligen fuktiga och frostsprängda områden i din trappa som behöver åtgärdas innan de blir större.

I den här artikeln visar vi hur du kan återställa både en skadad källartrappa och väggarna med hårt arbete och några grundläggande material från muraravdelningen i byggvaruhuset.

Vi tar uppgiften på allvar och gör arbetet grundligt. Därför börjar vi med att ta bort den skadade betongen från både väggar och trappor. Sedan bygger vi upp trapphuset igen, lager för lager, innan vi avslutar med helt nya klinkers i trappan.

Detta gör inte bara trappan vattentät och ger den ett nytt, längre liv. Hela trapphuset lyfts också visuellt, så att du faktiskt vill använda och underhålla det i framtiden. □

MATERIAL

Reparationsmassa till betong (fin och grov)

- Utkastet (A)
- Reparation av hål och sprickor i betongen (B)

Betongbinder (eventuellt)

- Förbättrar nästa lagers fäste (C)

Snabbhårdande kakellim

- Putslager på trappväggar (D)
- Putslager på sättsteg (E)

Elastiskt kakellim

(här Lip Multi Kakelfix)

- Lim till klinker på plansteg (F)

Frostsäkra klinker

- Täcker steg och ev botten (G)

Elastiskt fogbruk

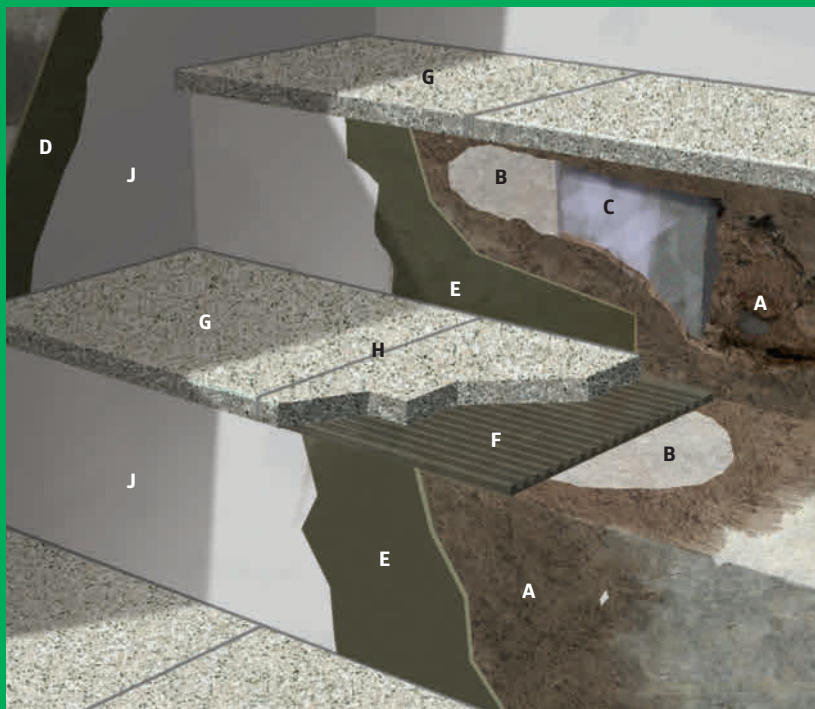
(här Lip Multifog)

- Fogar runt klinker (H)

Sockelfärg

- Färg på väggar och sättsteg (J)

Alla lager är viktiga

På den här illustrationen kan du se hur trappan är uppbyggd och därmed hur den ska restaureras. Det är summan av de många lagerna som återställer en stark trappa. Det är viktigt att du håller tungan rätt i mun och är noggrann genom hela processen, annars är risken att hela konstruktionen försagas av några få små hål.

Betong

Trappan ska först repareras så att den får en stabil botten. Det innebär att det inte får finnas någon lös puts kvar och att inget vatten får kunna tränga in.

Det måste inte vara vackert, men det är viktigt att det är starkt, slätt och tätt.

Små sprickor ska vidgas för att få utrymme att täppa igen dem effektivt. Större skador rensas noggrant och tätas.

Vi reparerar med färdigblandade produkter. Det är mycket säkrare än att själv mixa med blandningen. Och moderna betongblandningar har ofta tillsatta ämnen som ökar styrkan och tätningsförmågan och förbättrar vidhäftningen.

1

Ta bort ojämnheter och löst material från trappan och väggarna. Det gör du enkelt och snabbt med en slipkopp på vinkelslipen. Gammal färg måste sitta fast ordentligt om den ska få sitta kvar.

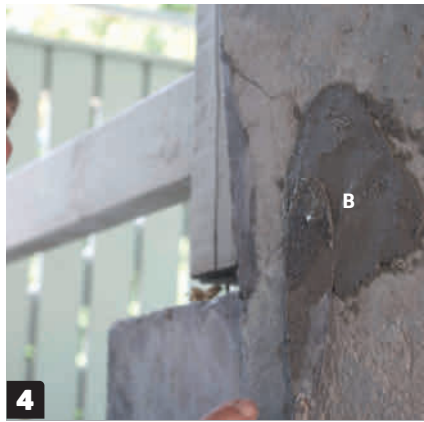

2

Gå över trappa och väggar med en hammare. Om betongen eller putsen är lös låter det ihåligt. Knacka ner all den "ihåliga" betongen och putsen med hammare och mejsel.

3 **Alla brottytor borstas rena och penslas** med en tunn blandning av reparationsmassa (A), utkastet, som kvastas på. Det är viktigt att fukta underlaget så att det inte drar ut vattnet ur bruket.

4 **Mindre hål fyller du direkt.** Reparationsmassan (B) i den fina varianten (kornstorlek 0-2 mm) trycks noggrant ända in med en murslev och jämnas till i höjd med ytan runt omkring.

5 **Om det är större hål fylls de i flera omgångar.** Använd grövre betong, t ex korn 0-4, och fyll på flera gånger. Det första lagret pressas ända in men låt gärna ytan vara ojämn så att nästa lager kan fästa bra.

Kontakten till nästa lager kan du förbättra med betongbinder (C). Så snart reparationerna har härdnat så mycket att de är fasta, kan du pensla ytan med betongbinder.

7 **De grova reparationerna täcks med ett jämnt lager.** Även här är det en fördel att använda den finkorniga reparationsmassan (B), eftersom den kan dras på i riktigt tunna lager och går lättare att jämna till.

Betongbinder

Betongbinder fungerar som en primer för betong och ser till att de lager som du lägger ovanpå betongen fäster optimalt. Betongbinder kan även blandas i en tunnflytande betong som används för att jämna till betongytan. Bindern ger betongen styrka och elasticitet.

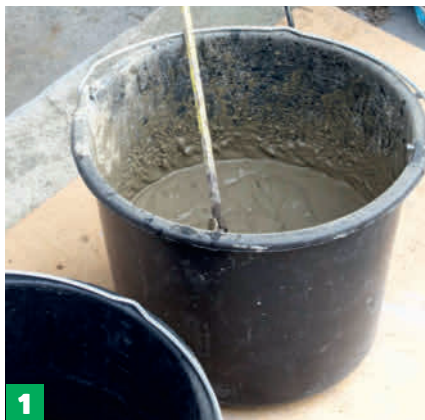

På större områden jämnas reparationsmassan (B) till med en stålbräda. När den har satt sig så mycket att den inte kan tryckas in med ett lätt tryck med fingret och inte följer med, går du över ytan med en putsbräda.

Puts

När underlaget har reparerats och betongen har fått hårdna, ska väggarna och sättstegen förses med en ny slät yta. Det nya sammanhängande lagret kommer också att skydda betongen bättre mot vatten som tränger in.

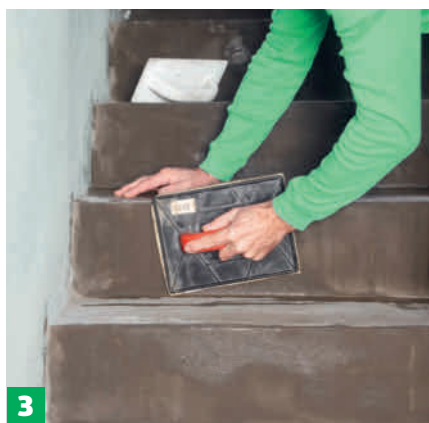
Eftersom underlaget består av betong har vi valt att använda ett snabbhärdande kakellim som putslager. Kakellimet är starkt, lätt att påföra och fäster mycket bra. Å andra sidan kan det bli lite fläckigt. Det spelar dock ingen roll här, eftersom vi avslutar med att måla sättsteg och väggar med sockelfärg.

Kakellimet blandas med en omrörare på bormaskinen. När limmet ska användas som puts, blandas det lite tunnare än vad som står på säcken. Konsistensen ska påminna om gröt.

Kakellimet dras ut tunt på sidorna (D) och sättstegen (E). Med kanten på en stålbräda jämnas putslagret ut till en slät och jämn yta.

Ytan putsas jämn. Använd en svamp, putsbräda eller filtbräda beroende på vilken struktur du vill ha. Vänta 10-15 minuter tills massan är fingerfast innan du arbetar med ytan.

Då målar vi första gången. När kakellimet är helt torrt kan du stryka väggarna med det första lagret sockelfärg (J) innan du fortsätter med stegen.

Bäst verktyg

En våtkap är det bästa verktyget för att kapa hårda klinker med snygga kanter. Du kan köpa en enkel modell för ca 700 kronor, och med den kan du få jobbet gjort i källartrappan.

Om dina klinkerplattor är särskilt stora eller om du behöver kapa många plattor kan det vara en fördel med en professionell modell. Den är för dyr att investera i för ett enda jobb, så lösningen är att hyra den från ett byggvaruhus eller uthyrare. Det kostar från ca 500 kronor per dag, så det lönar sig att vara väl förberedd.

Sättstegen målar vi också (J). Vi kommer snart att arbeta med både fogmassa och kakellim mot de målade ytorna, och genom att först måla gör vi det mycket lättare att måla snygga övergångar senare.

Klinker

När du lägger klinker utomhus måste du ta särskild hänsyn till att de utsätts för vatten och minusgrader. Denna kombination innebär en hög risk för frostsprickor om regn- och smältvatten kan tränga in under plattorna.

Därför måste du vara noga med att kakellimmet fyller utrymmet mellan plattor och underlag till 100 procent så att det inte finns plats för vatten. Dra därför lim på både klinkerplattan och underlaget. Det kan också vara bra att välja en ljus klinker så att limmet slipper mycket stora temperaturväxlingar när solen skiner på plattorna.

1 Mät alla steg. Bestäm hur plattorna ska läggas. Tänk på att ta hänsyn till fogavståndet, både mellan plattorna (3-5 mm) och mot väggar och sättsteg (5-8 mm). Vi lägger plattorna 3-5 mm över framkanten.

2 Markera på klinkerna (G). Markera så att du måste skära bort linjen mot den del av plattan som du ska använda. Använd en permanent tuschpenna. Den kommer att synas eftersom den inte går att tvätta bort.

3 Kapa klinkerna. Den här våtkapen ger snygga och säkra snitt. Om klinkerna är tunna kan du använda en kakelskärare. Vid snäva kapningar kan du använda vinkelslip.

4 Slipa av kanten på klinkerna där de har kapats. Använd en diamantfil eller en grov slipsten. Kanterna ska bara avrundas lite, så att de blir släta.

5 Provlägg klinkerna löst innan du börjar limma fast dem. Håll reda på var varje klinker ska sitta - numrera gärna varje platta.

6 Nu ska du blanda ditt kakellim (F). Använd ett elastiskt kakellim för utomhusbruk. Blanda lite tunnare än anvisningarna eftersom du ska limma på både platta och underlag.

Fördela limmet (F) på klinker och steg. Börja med det översta trappsteget för att undvika att trampa på de plattor du har lagt. Börja med att sopa rent trappsteget. Påför först limmet med en platt spackel och dra sedan i motsatt riktning med en tandspackel.

8 **Vrid och tryck klinkern på plats** så att det inte blir luftfickor under den. Kom ihåg att den ska sticka ut något över stegkanten. Rengör sedan fogarna för att ge plats åt fogmassan och torka bort lim från ovansidan.

9 **Fogarna fylls med fogmassa (H)** när limmet har fått ett eller helst två dygn på sig att härda. Använd ett fogbruk som enligt uppgifter på säcken passar till fogbredden och fyll alla fogar runt klinkern.

10 **Tvätta av överflödig fogmassa med en svamp när den har blivit fast.** Vrid svampen ofta. Det sista fogslammet poleras av med urvriden trasa. Måla väggar och sättsteg en gång till – sedan är det färdigt.

Förbättringar på ytan och under den

Den reparation vi har gjort här är grundlig och omfattande. På ytan är resultatet tydligt och det ser bra ut. Det är dock förbättringarna under ytan som är mest värdefulla. Betongreparationerna stoppar fuktrinträngningen som annars skulle skada trappan ytterligare med tiden.

FÖRE

Den försummade källartrappan är i en spiral av förfall. Ju mer av den lösa betongen som lossnar, desto mer vatten kan tränga in i trappan, vilket har en direkt påverkan på hur mycket betong som sedan faller av.

EFTER

Den restaurerade källartrappan håller i längden. Den genomgripande behandlingen av trapphuset har förlängt dess livslängd med många år. Trappan är också mer inbjudande och användbar i det här skicket.